

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1., 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Deželnozborske volitve. — „Zaveza“ in učiteljstvo. — Politične vesti. — Borba za zemljo. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Agrarna stranka na Goriškem. Razno. — Kranjsko: Razno. — Slovenski športni klub in „Slavija“ v Pragi. — Raznoterosti. Podlistek: Gospod Seljak.

Deželnozborske volitve.

V kratkem presledku niti enega leta se zgrne že drugič preko naše dežele viharno valovje volilnega boja. Še se niso poleglasti strasti, ki so jih izzvale v sreih kranjskih volilcev volitve v državni zbor, stojimo zopet pred volitvami za kranjski deželni zbor. In dasi so bile hrupne in sila razburljive že državnozborske volitve, ki so vrgle deželo malone docela v oblast nazadnjaške klerikalne stranke, se nam je bati, da izzovejo deželnozborske volitve še žalostnejše pojave človeške strasti ter vzvalove vso deželo prav od dna in zmečejo na obrežje javnosti najgrše najgršega, kar počiva v slovenskih dušah. Skratka, nadejati se nam je boja, kakoršnega še ni videla naša dežela.

Toda naprednjaki se tega boja ne strašimo. Slab bojevnik, ki mu ne zaigra srce pred veliko nalogo, slab značaj, ki se trese pred močnim sovragom. Čim večja nevarnost, čim večji napor, tem sijajnejši bo naša zmaga; a če pademo tu intam, nič zato, vsak korak nam odkupi nasprotnik z žrtvami, ki bodo naš ponos! Če pa storimo vsak svojo narodno in politično dolžnost, se nam sploh ni bati ničesar.

Slovenski naprednjaki se ne bodo spuščali v nikake brezupne eksperimente. Pač pa store vse, da ohranijo svoje dosedanje postojanke. Dokažejo svetu, da je napredna stranka ne le nezmanjšana in neoslabljena, nego da se je nje sila ohranila

vzlic vsemu v svoji nekdanji samozavesti! Dokažejo, da se naša inteligenca in naš izobraženi, zavedni narod ni dal ni zastrupiti niti terorizirati.

Na nekaj pa bi spričo spletkarjenja naših reakcionarnih nasprotnikov radi opozorili že danes rojake naprednjake.

Prvo je: ne mislimo, da je kandidatura tega ali onega našega somišljenika le velika čast, ne pozabimo, da je vsaka kandidatura in izvrševanje vsakega mandata zvezano z velikimi žrtvami! Te žrtve so neprimerno večje, kakor tista borna čast poslanskega kandidata ali poslanca. Vsak naš rojak, ki se podajav boj za katerikoli mandat, prinaša veliko efektivno žrtv. Ne le, da je vsaka kandidatura zvezana s troški, je poleg tudi gotovo, da so moralne osebne žrtve vsakega našega kandidata velikanske. Pomislimo le na podivjanost, kruto, večkrat bestijalno podlost sovražnega časopisja! Kakor nag leži tak napreden kandidat več tednov na mizi javnosti in vsak mozol na njegovem značaju se pod hudobnim povekševalnim steklom zlobne kritike razglašča kot kužna goba. Vsak najmanjši, že davno pozabljeni greh — in brez greha ni nihče! — se vlačí s hudobno naslado na dan, se širi, napihuje in razkazuje, kot sramoten madež duše in življenja. Iz vsake mušice se napravlja slona in vrhu vsega se še laže in obrekuje brez obzira na rodbino in na najobčutnejše strune človeškega srca. Tedne in tedne živi tak kandidat in njegova obitelj v neprestanih moralnih mukah, ki dajejo vsakomur predokus peklenskega trpljenja. Ne pozabimo torej, da so žrtve vsakega naprednega kandidata ogromne in bodimo hvaležni iz iskrenega srca vsakomur, ki sprejema

okoli stolpa in kot da jo je požrla tema v stolpu, kot da jo je vase vsesalo suho kamenje. In stal je stolp velikan, kakor da čaka nove bele meglice, da izgine v njegovih tminah, kakor da jo vsesa vase golo kamenje, stoječ kot osramočeno, prepuščeno očem vseh, brez moči, prepuščeno propadu, izročeno ponočnim viharjem in vročemu solncu in vdarjale so vanj srele in bili so vanj viharji z burjo in dežjem, po dnevi pa ga je žgalo vroče solnce in ga razsipalo. Stolp je stal ponosno proti viharjem, zastonj je rjula okoli njega burja-brijačka, zastonj je dež pral gole stene, zastonj je solnce žgalo njegovo kamenje v vročih dneh. Borile so se take sile okoli stolpa in šele čez dolgo se jim je posrečilo zrušiti kak kamen z vrha. Stolp je stal kot ponosen na svojo nezmagljivo moč, niti spomnil bi se ne, da se zmeni za take sile, kot osramočen, brez moči, prepuščen propadu, kajti izginila je davna slava in moč, in ni več nekdanjih dni, ko se je vse treslo pred stolpom... No, kaj to, da so časi minuli. Še je moč v njem in stara slava še odmeva po stenah in cel stolp stoji kot spominek slave. Obdale so ga bile zelene visoke smreke, par hrastov je rastlo prav ob njegovem zidu, bršljan, vedno zelen, je pokrtil njegove stene. Noč stanuje v njem in bele jutranje meglice opoje njegovo osušeno kamenje.

na rame križ kandidature v interesu stranke in napredne domovine!

Zato pa pozabimo malenkostne osebnosti, ki nas morda ločijo od tega ali onega kandidata svoje stranke, pa mislimo na žrtve moža, ki je političen mučenik! In v tej misli stojmo za njim, ki je naš glasnik, naš zastopnik, naš prvobornik! Bodimo mu krepka opora, ko sega po njem sto in sto nožev ter ga mesari in mrevari pred očmi vse domovine! Naprednjaki, bodite složni in stojte kot en mož za svojim kandidatom ter mu dajajte poguma in samozavesti, katero mu ugrablja s podlo silo viharna tolpa nasprotnikov! Ne osebne malenkosti, nego skupna stvar nam bodi vodilo v bodočem boju!

Pokažimo se bojna falanga železne discipline! Naj nas ne begajo razne bedaste in hudobne gostilniške govornice, ne poslušajmo opravljenih spletkarjev in zavijajočih lažnjivcev, nego stojmo povsod za svojim kandidatom z besedo in peresom, s svojim osebnim vplivom in s svojo duševno silo! Naš kandidat je zastopnik naših načel, našega programa, naših interesov. Zato nobene ljubosumnosti, nobenih osebnih očitkov in občutkov! Brez surovosti in brez žaljenj nastopajmo povsod, tudi v najmanjšem krogu kot agitatorji za kandidata svojega kraja, odkrito in energično delujmo za zmago lastnih načel, in potem bomo imeli vsi mirno in častno zavest, da smo postopali kot poštenjaki in značajniki.

Složnosti in discipline si torej želimo v bodočem boju. Ako pokažemo, da je obeh dovolj v naši sredi, bodo zaman vsi, še toli besni naskoki naših nasprotnikov. Kranjska dežela ne sme pasti na nivo Tirolske, nego ohrani svoj sloves vztrajno naprednega in svobodomiselnega in inteligentnega naroda!

Pač se včasih zdi tako, da stoji, kakor da ga je sram, da vse gleda lahko s smehom nanj, da se ga nihče ne boji, kot da bi hotel skriti svojo sramoto, da so bili v njem nekdanji slavni časi in jih zdaj ni več. Sam stoji še tak spominek časov, ko so se ga bali.

Polna je dolenska zemlja takih spomenikov, stolpov in gradov, in čudni spomini obidejo človeka, ko se zagleda vanje in nerazumljive so včasih misli pri tem. Bil je naš narod suženj, časi so minili in izpremenil se je v njih svet. Vendar pridejo še težke misli, kajti malo morejo viharji zidovju in skriva se v njem noč, tudi ko že sije dan čez deželo...

Po poti je prišel možiček s težkimi koraki, počasi, oziraje se na vse strani. Napravljen je bil kot vsak Dolenjec v irhovino, golenice zganjene pod kolenom, kratko kamižolo je imel čez rame in majhen klobuček na glavi. Tudi mož ni bil velik, šepal je malo in leta so se mu poznala na obrazu. Kadil je kot kadijo te vrste ljudje, ki ne preživijo ure brez pipe in iščejo včasih pipo po hiši, ko jo imajo v ustih... Prišel je bil po dolini in par vitrnikov je nosil na rami. Gotovo ni rezal po svojem, zato je bil tako zgodaj na delu in za vitrnike se gospodarji boje, ker imajo veliko ceno. Te vrste ljudje so jako zviti in unese ti iz gozda,

Gospod Seljak.

Povest. Spisal Ivan Lah.

I.

Bilo je lepo zgodnje pomladansko jutro, ko sem stopal s puško na rami po dolini ob Krki. Reka je bila narastla, ker je bil pred nedavnim časom skopnel zadnji sneg po senčnatih dolinah; zaspano je šumela po svoji zaviti strugi, kot da se z dnem vred budi iz tihih nočnih sanj. Tam v daljavi za Gorjanci se je bila razlila prva rdečkasto rumena zarja in izza nje so se bolj in bolj začeli stegovati dolgi solnčni žarki na visoko jutranje nebo.

V tem jutranjem svitu se je prikazal za drevjem temen grad v gozdu in njegove zidine so bile še skrite v nočnih meglah. Bilo je videti, kot da v gradu stanuje noč; visoke smreke so rastle okoli in zakrivale obzidje. V spodnjem delu je stal stolp z ozkimi črnimi linami; njegova streha je bila že zdavnaj izginila in rob golega kamenja je obsijal jutranji svit in v linah se je zasvetilo, da je bilo to čudno videti nad temnimi sencami. Ob zidu se je vzpenjal bršljan in trava je rastla med kamenjem. V gozdu pod gradom se je vzdignila bela meglica in plavala naravnost proti stolpu. Ovila se je

Težišče bodočega deželnega zbora bode volilna reforma. Nemci hočejo petrificirati dosedanjo historično krivico ter ohraniti za nedogledne čase svojo, z ničimer utemeljeno moč; klerikalci si hočejo zagotoviti absolutno večino, in tako Nemci, kakor klerikalci bodo imeli v naši c.-kr. vladi nesumljivo krepko oporo. V bodočem deželnem zboru se torej takoj vname ljut boj glede značaja bodoče deželnozbornske volilne reforme. Vsak napreden bojovník mora biti torej cel mož, stvarno temeljito poučen, bistroviden in dalekogleden ter sposoben, da prenaša vse posledice tehničnega in, če treba, tudi hrupnega bojevanja. Od tega boja je pač odvisna politična, socialna in kulturna usoda naše inteligence, naših mest in trgov ter našega naroda sploh.

Tega vsega se zavedajmo, ko stopamo na bojišče, kjer nas čaka sad lastnega dela: poraz ali zmaga!

Trdno zavest pa imamo danes, da sijajno zmagamo, če le storimo vsi povsod in vselej vso svojo dolžnost.

V bodočem volilnem boju mora vsak volilec pokazati svojo barvo. Ali reakcionar ali naprednjak, ali prijatelj duševne teme ali ljubitelj svobode! Ostro in jasno je označena meja med desnico in levico. Tu ni mogoče niti kakšno limonadarstvo niti je mogoče kak idealističen radikalizem; nadstrankarstvo, hladno preziranje vseh strank bi koristilo samo klerikalcem. Vprašanje se glasi torej danes razločno: ali si bel ali si črn? Le na to nam je odgovoriti in nato se nam je odločiti.

„Naš list“ kot neodvisen tednik torej ne sme slepomišiti. Že neštokrat smo glasno in povsem odkrito povedali, česa ne odobravamo na tej ali oni stranki, ter danes le še ponavljamo, da bi si v interesu naroda želeli predvsem pri takozvani narodnonapredni stranki to in ono drugače. Želimo si zlasti agilnosti in vztrajnosti, resnične demokratičnosti in svobodomiselnosti pri strankinih voditeljih in pri strankinem časopisju. Toda sedaj ni čas kritikovanja in rekriminacij. Nikjer na svetu ni stranke, s katero bi bil vsakdo povsem zadovoljen; zato je tudi v Slovincih ni in je ne bo. Delajmo na to, da se obstoječe stranke v svojem programu in delu popolnijo in izboljšajo, a ne cepimo svojega maloštevilnega naroda še v nove strančice in frakcije! S tem pomagamo le nemškutarstvu in klerikalizmu. Danes ni čas reformovanja in kritikovanja, nego doba boja in dela. Zato bomo podpirali v prihodnjem volilnem boju z vso odločnostjo napredne, protiklerikalne kandidate brez ozira na razne skupine v slovenskem naprednem taboru. Dolžnost vseh svobodomiselnih in protiklerikalnih rojakov pa je, da svoja načela v tem boju odkrito pokažejo in jih moško zastopajo. Edino to je značajno in pošteno.

ko najmanj sumiš; no, če bi ga dobil, ne ustrašil bi se dosti, pipo bi del iz ust, pa kričal na gospodarja:

„Kaj sem storil škode? Nič ti nisem storil. Posekal sem tam, kjer bi ti niti ne našel ne, pa najslabše sem posekal, niti za tobak si ne zaslužim. Kaj boš upil nad menoj! Kruha boš vendar dal revežu, vitrnike pa Bog da, da zraštejo. Tako je.“

In dal bi pipo v usta, vitrnike bi vzel na ramo ter odšel gospodarju izpred očíj. In kaj mu hoče gospodar? Ali naj se jezi ali smeje? In še od daleč sliši, kako godrnja stari nad njim, češ da mu kruha ne privošči. In pusti tatu v miru in ga ne naznani, da nima potov.

Tako je s temi ljudmi in če bi ga prijel na kratko, zna se ti izviti tako, da mu ne moreš storiti žalega. Nazadnje te spravi v smeh in dobro voljo, in kako bi se jezil pri dobri volji, ko te zmaga smeh? Pustiš ga v miru in na prihodnjem trgu ga vidiš s celimi butarami vitrnikov, ki so skoraj najlepši, kar jih je na semnju. Vleče se s kupcem za krajcar in proda vse po volji, kakor hoče, potem pa si privošči merico vina in mrmra: „Zakaj bom dajal ceneje? Mari si privoščim jaz kozarec vina, mesto

„Zaveza“ in učiteljstvo.

(Dve tri posl. Jakliču v odgovor.)

Posl. Jaklič je pisal v „Slovenec“: „Tudi mi slovenski učitelji imamo organizacijo, ki bi bila lahko stanovska. Žalibog, da ni. Prvotno je bila „Učiteljska Zaveza“ res stanovska organizacija in taka so bila vsa okrajna učiteljska društva. Imela so edini namen, povzdigniti učiteljski stan in slovensko šolstvo. Učiteljska glasila se niso utikala v dnevna politiška vprašanja, ki so pisala v prilog kaki stranki, ampak so semtertje samo odbijala napade dnevnega strankarskega časopisja. Še l. 1893. je načelstvo „Zaveze“ vabilo slovensko učiteljstvo, „da z združenimi močmi teži za vsem, kar ima povzdigniti slovensko šolstvo, podkrepiti bodisi v gmočnem ali dušnem oziru slovensko učiteljstvo.“

Kdo bi ne bil vesel take organizacije, kdo bi je ne podpiral, kdo bi ne bil njen prijatelj?

Šele potem, ko so se vodstva „Zaveze“ polastili kratkovidni ljudje, ki se niso znali braniti uplivov politiških strankarskih bojov, je krenila vsa naša stanovska organizacija s prave poti, politikovati se je začelo v „Zavezi“, društvi in stanovskem časopisju v smislu gotove stranke in to od leta do leta živahneje.“ —

Rekli smo že, da g. tovariš Jaklič ni zasledoval naše organizacijske politike, zato vse obsoja, a s tem obsoja le samega sebe. Njemu ni nič znano, da v začetku „Zavezinega“ obstanka je bilo za učiteljstvo še idilično življenje. Takrat smo delali z duhovščino zlasti na deželi skupno; ni bilo med nami še nobene mrznje, duhovščina nas ni prezirala, in mi smo bili tega zelo veseli. Ko je pa škof dr. Misija začel svojo klerikalno gonjo med duhovščino, v katoliškem politiškem časopisju in tudi dr. Mahnič v svoji reviji „Rimskem katoliku“ zoper narodnost, bil je začetek boja, ki je danes dospel na višek. Takrat je še precej časa učiteljstvo izhajalo brez svojega stanovskega političnega glasila. Večkrat so bili učitelji napadani, zlasti v „Slovenec“ z veliko brutalnostjo.

Ko je pa dr. Krek pisal v „Slovenec“ svoj sramotilen članek o učiteljstvu pod imenom „Pons asinorum“, pošlo je potrpljenje učiteljstvu. Učiteljska društva so zahtevala odločno, da mora imeti stanovska organizacija svoje glasilo za odbivanje napadov od strani klerikalizma na šolo in učiteljstvo. „Zaveza“ se je morala ozirati na splošno željo, zato se je sklenilo „Popotnika“ narediti za revijo, „Učiteljskega Tovariša“ pa z vladnim dovoljenjem za pedagoški politiški list. Od takrat so se napadi na šolo in učiteljstvo začeli odbijati v stanovskem učit. glasilu, a pomagalo nam je tudi naše napredno časopisje.

Klerikalizem je smatral šolo z učiteljstvom vred za prokletstvo za naš narod. V tem duhu je bil boj zoper nas, upil je in se lagal, da je sedanja šola brezverska z učiteljstvom vred,

bi ga pustil tebi. To stane truda,“ in drobi zraven bel kruh ter računa, koliko je stržil. Nazadnje si prižge pipo in odide s semnja ter premišlja ves čas, kje so najlepši vitrniki in koliko jih bo nanesel prihodnji teden. In že računa, koliko bo iztržil prihodnjič.

Mnogo ima dolenski stran takih ljudi, in nehote se jim posmeješ, ko vidiš njih resno lice.

Šel je mimo s takim resnim obrazom, privzdignil je klobuk ter nekaj zamrmral, kot da je še v negotovosti, ali bi pozdravil ali ne, ali bi to prišlo prav ali ne. Boljše je več kot manj, kar je dobil dobrih reči, je menda mislil. Mnogo da naš človek na pregovor in skoraj vedno dela po njem. Ogleдал se je po nebu kot kmet, kadar ugiblje o vremenu, in vidno je čakal, kdaj ga bom vprašal, kako bo vreme. Vrtil se je dolgo in gledal na vse strani. Tak je naš človek; želi priti z vsakim v besedo in išče na vse načine, kako bi začel pogovor, kadar vidi boljšega človeka.

Počasi je šel dalje in se oziral. Čez čas si je vrezal v grmovju šibo in jo začel obrezovati na mestu. Obrnil se je potem in poslušal, kot da nekaj sliši. Dal je roko za uho, da bi slišal

dobro vedoč, da brez obrekovanja ne more priti učiteljstvu do živega. Učiteljstvo se je potegovalo za narodnost, klerikalizem je pa držal narodnost za poganstvo; ono je zahtevalo narodu šolsko izobrazbo, klerikalizem je pa upil, da so šole predrage in za nič, dr. Žitnik je zahteval celo v deželnem zboru, da naj se ne širijo šole več v dvo- in večrazrednice, ker so stroški za šolo preveliki, in da kmet že omaguje pod bremenom davkov. Lichtenstein je zahteval v državnem zboru odpravo realij iz naših šol. Razume se, da mi nismo molčali, marveč krepko odbijali takšne navale. Vemo namreč prav dobro za namero klerikalizma. Izobrazba, napredek in narodna omika sta mu na poti, ker izobražen narod je klerikalizmu nasproten pri dohodkih. Klerikalizem hrepeni še danes po nadvladi nad šolo, hoče imeti konfesionalno šolo, kjer bi imela duhovščina prvo in zadnjo besedo kakor n. pr. na Tirolskem, kjer je učitelj vse, samo učitelj ne. Šolski pouk ni obvezen, hodi v šolo, kdor hoče, kakor pri nas v konkordatski dobi. Tako je tudi v Belgiji, na Španskem in povsod, kjer ima klerikalizem svojo moč. Na videz se dela klerikalizem velikega prijatelja šolstva, omike in napredka, a na skrivnem, na potuhnjen in zvit način gleda vedno bolj ko mogoče šolstvu, učiteljstvu, napredku in omiki škodovati.

Zato vidimo, kako neprestano napada „Slovenec“, „Domoljub“ in vse drugo klerikalno časopisje moderno šolo in učiteljstvo. To ni katoliško delo, marveč klerikalno; to je delo krivoverskega klerikalizma.

Kar je najbolj žalostno pri tem, je pa to, da je prav veliko dobro mislečih ljudi zapletenih v mreže klerikalizma. Neprestano vpitje, da je vera v nevarnosti, da je šola z učiteljstvom brezverska, z grožnjo, agitacijo, lažjo, obrekovanjem in drugim smradom je dosegel klerikalizem prav lep uspeh. Lahko ga je vesel. Vendar dvomimo, da bo to obstalo za stalno, — resnica in pravica morata zmagati ter pahniti smrad iz pekla kamor spada. Bog ne plačuje vsako soboto; plača pa pravično po zaslugah o svojem času. To vidimo danes v Italiji in na Francoskem, kjer je imel klerikalizem veliko moč in veljavo. Danes je v Rimu framason Ernest Nathan župan, na Francoskem je pa zmagovit kulturni boj. Brez božje volje nam ne pade niti las z glave.

Ako je „Zaveza“ organizovala svoje glasilo v tem smislu, ni krivo vodstvo, marveč klerikalizem, ki je z brutalno silo butal ob šolo in učiteljstvo. Radi strankarskega klerikalnega upliva se je moralo to zvršiti, ker se ni bilo mogoče drugače ubraniti. Napadov se ni moglo sicer ubraniti, a pri obrambah se je učiteljstvo čimdalje bolj spoznavalo, utrjevalo, napredovalo in popolnjevalo tako, da danes tvori z delom svojega truda velesilo, ki jo mora upoštevati celo klerikalizem sam. „Učiteljska Zaveza“ južnoslovanskih učiteljskih društev ima

bolje. Prikimal je sam sebi, obrnil se je proti gozdu in rekel:

„Včeraj je pel tam . . .“

Del je prst na usta, pogledal me je in kazal tja čez grad.

„Kdo je pel?“ sem vprašal.

„I no, petelin menda.“ Stopil je par korakov bliže, češ, no, začetek je storjen. „Star sem že,“ je pravil dalje, „a uho imam še dobro. Že več jutrov sem ga slišal. Slišim ga pa, če le sploh poje, ker sem ga dobro navajen.“ Strknil je pipo ob palčev nohet in gledal v gozd, kakor da meri njegovo velikost. Mislil je menda, da sem čakal divjega petelina. „Če greste po stezi ob vodici navzgor,“ je nadaljeval in kazal na majhen jarek, po katerem se je cedila rjava umazana voda, „če greste do konca in zavijete na stran, ga lahko dobite tam vsako jutro. Lepa žival bo, ker ima tak glas. Ravno kar sem ga bil poslušal.“

„Torej vi poznate glas divjega petelina?“

„Ej, kako bi ga ne poznal! Gospod jih je morda že kaj videl ali ustrelil, pa bi skoraj trdil, da sva jih z ranjnim gospodom več. On je bil kar mrtev nanje. Moral ga je imeti, če je le zapel.“

(Dalje prih.)

svojo tiskarno z ogromnim delom v najlepšem redu. Izdaja štiri stanovske liste in poleg tega ima še druga stanovska društva, da je popolnoma neodvisna.

Da je prišla do teh uspehov, imeti je morala vestne, trezne in skrbne voditelje, ne pa kratkovidne, kakor trdi Jaklič. Klerikalizem opazuje s strahom to delovanje, ta napredek na vsej črti pri vodstvu „Učiteljske Zaveze“. Zato si je izmislil iz zavisti, sovraštva in škodoželjnosti uničiti te voditelje. Kakor dela med narodom prepire, da razdira vse, kar je dobro in plemenito pri čitalnicah, posojilnicah, mlekarnah in drugod, da potem obrača vodo na svoj mlin, tako se je zaklel napraviti razdor pri vodstvu „Zaveze“. Napadati je začel v novjšem času vodstvo, češ, da je malomarno in ničvredno. Nekdo je celo z anonimnim pismom poskušal svojo srečo pri vladi, kakor bi vodstvo zapravljal denar pri tiskarni. Vlada se je pa kmalu prepričala, da je vse najlepšem redu. Podpihujejo se nekateri mladi in neizkušeni učitelji, — a na dan z imenom in k zborovanjem se ne upajo. To je vse v podlo delo, ki se bo razbilo na skalovju zavednosti, poštenega dela v naši organizaciji, v delovanju med narodom, v edinosti in slogi učiteljstva.

Borba za zemljo.

Spisal dr. Bogumil Vošnjak.

(Dalje.)

Meseca novembra minulega leta je predložila vlada pruskemu deželnemu zboru zakonski predlog o prisilni razlastitvi poljskih zemljišč, čigar člen 13. se glasi začetkom tako-le: „Zur Sicherung des gefährdeten Deutschtums“... Prusaki so toli odkritosrčni, da prav nič ne zatajujejo, v kakšno svrhu se naj razlaščuje. Germanizatorična svrha je jasno izražena v zakonu. Ni se menda še zgodilo, da se je boj narodnosti in ras v zakonu kodificiral na toli brezobziren način, kakor so to storili Prusi. Nekoliko licemerstva je pa vendar v gori navedenih besedah. Dolgo vrsto vekov bivajo Poljaki v onih krajih, imeli so svojo staro državo, katere začetki segajo nekoliko dalje v preteklost, kakor začetki Pruske. Dolgo so mirno živeli Poljaki in Nemci, dokler Prusi niso izzvali boja, čegar izid doslej ni bil ugoden za vladajočo narodnost. Ker so se Poljaki doslej z uspehom protivili, jih je treba uničiti in iztrebiti.

Glasno je odobraval ta drakonski predlog pruska junkerska stranka, pa tudi pruski nacionalni liberalci so čisto pozabili na svoj liberalizem. Južni Nemci, ki se odlikujejo od severnih v prvi vrsti po svojem demokratizmu in po svojem bolj sodobnem razumevanju modernih političnih vprašanj, so se začeli sramovati svojih nemških bratov na severu. Veleugledni listi, kot imenitna „Frankfurter Zeitung“, so v interesu nemštva najodločneje protestirali proti taki politiki, ki uzakoni brutalno nasilstvo. Južni Nemci so prav dobro čutili, da je tak zakon, ki so si ga izmislili junkerski svinjerejci polabske Prusije, udarec v obraz nemškemu kulturnemu naziranju.

Prof. Bernhard, ki je stvarno preiskoval vire poljske gospodarske moči in dal v svoji knjigi nestransko sliko boja Poljakov za obstanek, ni osamljen v nemški publicistiki. V najnovjšem času je profesor Schücking spisal knjigo o narodnostnem problemu, v kateri se prav odločno zavzema za Poljake. Schücking zaključuje svojo knjigo s pomembnimi besedami, ki si jih naj zapomnijo tudi avstrijski Nemci: „Boj proti narodnim manjšinam je brezuspešen boj proti idejam. Manj Bismarcka in več Šilerja! Biti Nemcem znači biti pravičnim“. To so lepe besede, pa ne verjamem, da bi bili Nemci za njih dovzetni. Žalibog velja danes v veliki Nemčiji načelo; „Bismarck vse, Šiler nič.“ To dejstvo lahko obžalujejo nemški kulturni delavci, kajti čim manj simpatij bo imela nemška država, tem manj ugleda bo imela nemška kultura. In teh simpatij je že sedaj bore malo, o čemur se lahko vsakdo prepriča, ki se giblje v krogu nemških inozemcev. Nemci bodo

skoraj izven Nemčije uživali toliko simpatij, ko Madžari. To bode vsaj par nobile fratrum — Nemci in Madžari. Ta brutalna notranja politika nemške države škoduje vedno bolj mednarodnem ugledu Nemcev, ki sami to tudi že čutijo. Velik utis je napravil na nemško časnikarstvo in občinstvo vseslovanski protest avstrijskega državnega zbora proti pruski politiki. Kako prazna je bila tista nemška ogorčenost, češ, da je vsako vmešavanje v razmere tuje države proti mednarodnemu pravu! V gotovih trenutkih pa ne smejo biti parlamenti tankočutni, in ne smejo z oziranjem na mednarodni takt molčati, kadar stoji za njimi pravo javno mnenje. Kaj bi le storil nemški parlament, ako bi se o podobnem zakonu sklepalo v avstrijskem državnem zboru? Mislim, da bi bilo vse po konci, ako bi se le izdal ekspropriacijski zakon proti nemškemu ponočnemu čuvaju v Celju. (Konec prihodnjič.)

Politične vesti.

Jezikovno vprašanje in Jugoslovani. Spravna akcija, katero je baron Beck naznanil svetu kot svojo glavno nalogo, se ne gane z mesta. Pač pišejo listi mnogo o pogojih take narodne sprave v Avstriji, zlasti med Nemci in Čehi, povedali so svoja mnenja že premnogi važni in nevažni češki in nemški politiki, toda Jugoslovani, zlasti Slovenci ni omenjal doslej nihče, izimši slovenske liste in štajer. narodno stranko. „Sl. Narod“ je izrekel pritožbo, da se vedejo Čehi, kakor bi bilo v slovenskih deželah vse v najlepšem redu in kakor bi za Slovence ne bilo treba na jezikovnem polju glede uradov ničesar urejati. „Narodni Listy“ odgovarjajo na to doslovno takole: To očitanje smatramo brezpredmetnim. „Sl. N.“ jemlje za resnico, da se je spravna akcija od bar. Becka resnično že začela in da se je udeležujejo tudi zastopniki češkega naroda. A v tem se moti. O poravnava se piše po listih, morda tudi na priganjanje bar. Becka, ki s pomočjo časnikov preiskuje tla, toda doslej še ni prišlo do nikakih mirovniških pogajanj in brezdomno sploh do tega ne pride, ker je za spravo treba dveh; izmed teh dveh, kolikor se tiče češkega kraljestva, pa je eden nespravljiv, kajti niti misliti se ne sme, da bi na Avstrijskem kak narod mogel biti obdarjen z istimi pravicami, katerih se vesele Nemci. Če pa pride kdaj v istini do pogajanj za mir, bodo zastopniki češkega naroda prav gotovo branili pravice bratov slovenskih z isto odločnostjo in zvestobo, s katero so Slovenci pomagali doslej braniti pravice češkega naroda.

Novi stoli — novi ministri? V avstrijskem parlamentu imajo zdaj mnogo opravka mizarji. Podaljšala se bo miza ministrov in priklopijo se še 3 sedeži za ministre; razen tega se podaljša predsedniška miza za dva podpredsedniška stola. Iz tega sledi, da dobi vlada 3 nove člane in parlamentarno predsedstvo 2 nova člana. Vse kaže, da namerava baron Beck izvršiti svojo namero ter svoj kabinet iznova pomnožiti in preosnovati. Ali pridejo Jugoslovani v poštev pri teh preosnovah? Govori se, da je posl. Ivčević resen ministrski kandidat. Tudi v predsedstvu bi ne smelo manjkati Jugoslovana.

Viharen sprejem bana Raucha. V sredo se je vršil v Zagrebu slavnostni sprejem bana, ki je sam ukazal, da ga mora sprejeti uradništvo z vso častjo. In res, sprejem je bil velikanski škandal. Na tisoče broječa množica je sprejela novega bana s fej-klici, kričalo se je „pereat“, leteli so kamni, jajca, palice in razbijala so se okna. Ban je bil blede kot smrt, ko je videl, kako soglasno ga odklanjajo Hrvatje. Nikjer ni bilo stranke, ki bi ga branila, in celo policija je ostala brez moči proti složnemu narodnemu odporu. Hrvatje in Srbi ne marajo bahavega madjarona barona Pavla Raucha, ki hoče biti nov Kuhen Hedervary. Celo nekdanja madjaronska stranka se je razcepila in velik del noče nikakih zvez z novim banom. Rauch se baje zdaj pripravlja na nasilstva, a Hrvatje se ga ne boje. Pokazali so, da znajo tudi reagirati,

kadar treba, in Pešta bo končno spoznala, da Hrvatje niso Slovaki! Odgovor Hrvatov doni preko deželnih mej in mora prodreti končno tudi do prestola. Jugoslovani nismo več plahe ovce. To vedi končno ves svet!

Jubilej pošne hranilnice. 12. t. m. je minilo 25 let, odkar se je po angleškem vzoru vvedla tudi v naši državi pošna hranilnica, ki ima velikansko socialno nalogo, navajati državljane k štedenju in nalaganju prihrankov. Najmanjši znesek, ki se more naložiti, je 1 K, a še ta krona se more potem hranilnih listkov polagoma nalagati z zneski znamk po 10 h. Tako je možno zbirati najmanjše kapitale plodonosno. Ta način štedenja je lahek in izredno vzgojevalen. L. 1883 je imela pošna hranilnica 335.053 hranilnih knjižic z 8,146.031 K vloženi prihrankov; koncem leta 1907 pa je bilo že 2,064.403 knjižice z 218,888.775 K prihrankov. Te prihranke ljudstva moremo smatrati izrazom vesti in marljivosti najubožnejših. Dvigniti se morejo vsak čas in brez ozira na to, kje so bili naloženi. Pošna hranilnica ima 6617 nabiralnih središč ter posluje skoraj v vsaki vasici, kjer je kak poštni urad. Štedenje in hranjenje pa je predpogoj solidnega gospodarstva.

Reakcionarna Pruska vstaja! Nemci kriče, da so najnaprednejši evropski narod, a v Prusiji nimajo niti danes še tajnih in direktnih volitev ter se vzdržuje ondi najreakcionarejši volilni zistem. Takega zistema ne mara zadnja gorska vas na Avstrijskem. Pruska trirazredna razdelitev volilcev je pravi anahronizem. V Berlinu se zdaj vrše impozantne demonstracije za moderniziranje volilne pravice. Že dvakrat je demonstrirala množica vsaj 50.000 volilcev pred zbornico za volilno reformo, a vlada je na demonstrante poslala vojsko policajev. V zbornici sta kancelar Bülow in minister Moltke govorila glede volilne preosnove jako nazadnjaško, a vlada se bo končno že morala udati volji naroda! Tudi v Vratislavi, Altoni, Bochumu, Fleusburgu, Düsseldorfu in Kolinu so bile demonstracije. Prusi se hočejo starokopitnega volilnega reda iznebiti, če ne izlepa, pa izgrda. Značilno je, da se je prepevala francoska marseljeza in da so pokali revolverji. Mnogo ljudi je bilo ranjenih.

Revolucija v Maroku. Francija ima nove skrbi za Maroko. Pristaši Muleja Hafida so odstavili sultana Abdula Aziza ter so proklamirali njegovega brata Muleya Hafida za sultana. Novi sultan je sicer že pred nekaj meseci proglasil samega sebe za vladarja, a takrat je imel za sabo še malo rodov; zdaj pa so ga proglasili za sultana večinoma vsi vplivni glavarji rodov in sicer v mošeji v Fezu, ki je središče države. Abdul Aziz je pravkar dovolil nekaj modernih reform, evropiziral je maroško orožništvo in policijo ter je najel pri Franciji posojilo. S pomočjo francoskih čet se je zatrla revolucija v Casablanci, kjer so Maročani morili Evropejce. Prijaznost s Francozi je pa sultanu škodovala. Maročani ne trpe nobenega vpliva Evrope in tuje kulture, zato so odstavili svojega dosedanega sultana. Novi sultan je odpravil davke ter hoče imeti zvezo le s Turčijo! Reakcija je torej zmagala. Francija bo morala začeti iznova borbo za svoje interese.

Štajersko.

Narodni svet za Spodnji Štajer je imel minolo soboto v Mariboru svojo sejo. Izpopolnil se je iznova ter sta namesto klerikalcev vstopila podnačelnik gornjegradgonskega okrajnega zastopa župan gosp. Zemljič in g. dr. Rosina. Začeli so se pridno nabirati statistični podatki z jezikovne meje.

Napredni kandidat Jožef Zdolšek prireja dan na dan shode, da obrazloži svojim bodočim volilcem svoj program in svoja načela. Dne 19. t. m. priredi g. Zdolšek shod v Konjicah in Ločah. V nedeljo dne 5. t. m. je imel Zdolšek volilne shode pri Sv. Frančišku, v Šmartnem in v Mozirju. Povsod so zavedni kmetje navdušeno pozdravljali vrlega kandidata. Na Sv. treh kraljev dan so bili Zdolškovi shodi na Vranskem, v Braslovčah in na Polzeli. Pre-

teklo nedeljo je bil Zdolškov volilni shod v Št. Jurju ob Taboru. V dveh dneh je imel narodni kmetski kandidat Zdolšek 7 krasnouspelih shodov, in Savinska dolina se je izrekla za zastopnika štajerske narodne stranke. Klerikalni kandidat Terjav je igral povsod klavirno ulogo, dasi so ga spremljali razni župniki in kaplanje.

Takoimenovana konservativna stranka, ki je imela v nedeljo 5. t. m. v Celju svoje posvetovanje, je vendar cpustila misel, da bi se nanovo ustanovila. Sedaj, za časa volitev bi bilo pač neumestno še bolj cepiti moči. Vsi naprednomisleči slovenski štajerci naj se združijo ter delajo z vsemi silami na to, da zmaga agilni in velemarljivi kandidat Jožef Zdolšek!

Čudni gospodarji. Ptujski okrajni zastop je v resnici jako velikodušen. Dal je za nemško gimnazijo 2000 K, za nemško obrtno šolo 300 K in še večje svote za razne, seveda nemške zavode. Proračun za l. 1908 znaša 197.698 K 62 v. Dohodkov izkazuje pa 59.145 K 26 v. Zato zviša doklade za 40%. Imenitno gospodarstvo to! Ornič & komp. preganja slovenske kmete, da bi dvignil v slovenskem kraju kulturo nemških usiljivcev. Slovenski kmetovalec in delavec plačujeta, nemškutar se pa šopiri po slovenski domovini.

Koroško.

Sijajna zmaga Slovencev na Koroškem.

Vendar zopet vesela vest iz tužnega Korotana! Bivši pašalik nemškutarskega zagrizenca posl. Oraša, občina Vernberg pri Beljaku je osvojena Slovencev. 30 let je vladal Oraš v tej občini, a zdaj so pridobili Slovenci v III. razredu 7 mandatov, Nemci pa le 2. Tudi v II. razredu so Slovenci jako lepo zmagali. Zdaj imajo naši rojaki med 18 odborniški mesti 11 zavednih slovenskih! Slava! Naj bi bila ta vrla občina vzor vsem drugim! Delati je treba in imeti pogum, in zmagali bomo še drugod.

Judeževi groši. Slovenski fantje v Podravljah so se imenitno izkazali! Pristopili so vsi k — „Südmarki,“ najhujši sovražnici slovenskega življa. Storili pa so to zato, ker so dobili za izdajsko plačilo za svoje rodoljubno in junaško delo vsak po eno „Südmarkino“ srečko v vrednosti treh kron. Slovenski Judeži so se zmenili, da si razdele denar, ako bode izžrebana srečka katerega izmed njih. Podraveljski fantje prodajajo svoje prepričanje, svojo domovino za — 3 krone, saj kdor je član „Südmärke“, ne more več reči z mirno vestjo: jaz sem Slovenec. Ta dogodek pač najsijajnejše dokazuje, kakšna je bila dosedanja politična vzgoja koroških Slovencev. „Korošca“ čakajo velike naloge. Naj bi jim bil kos!

Marljivo koroško društvo. „Slovenska čitalnica“ v Glinjah je imela nedavno svoj občni zbor, ki se ga je udeležilo lepo število Slovencev. Društvo deluje že skoro 30 let ter je velevažnega kulturnega in narodnega pomena za Glinje in okolico. Čitalnica ima nad 600 knjig različne vsebine in je naročena na večino slovenskih časnikov. Poleg te ima čitalnica tudi „izobraževalni klub,“ katerega člani so se učili pisati in čitati, seznanjali so se s slovensko zgodovino ter z raznimi dnevnimi vprašanji. Kluba so se vsako nedeljo udeleževali ne le domačini, nego tudi člani čitalnice iz Dobrave pri Borovljah in iz oddaljene Šmarjete v Spodnjem Rožu. Občnega zbora sta se udeležila tudi gosp. dr. Ferdo Müller, odvetnik iz Celovca in gosp. dr. I. C. Oblak. Oba sta z veseljem pozdravljala zanimanje slovenskega kmetovalca in delavca za napredek in izobrazbo, ker to je danes najboljše orožje. Čitalnici je pristopilo mnogo novih udov in tako bo „Slovenska čitalnica“ v Glinjah vbodoče lahko delovala še lepše in uspešneje kot doslej.

Nemški narodni svet za Koroško. Za kranjskimi Nemci so sledili koroški, ki so si tudi izvolili svoj „Volksrat.“ Čudno je, da se Nemci povsod zjedinijo za svoje narodnopolitično vodstvo, Slovenci pa se do tolike sloge vzlic vsem udarcem ne morejo dvigniti. Nemci se združujejo in organizujejo, Slovenci pa vedno bolj cepijo in koljejo. Tužna nam majka!

Na Koroškem so pretekli teden čisto po kranjskem vzorcu ustanovili „Krščansko-soci-

jalno zvezo.“ Snujejo se tudi takozvane „kmetske zveze.“ Značilno! S tem se je politična konstelacija na slovenskem Koroškem popolnoma izpremenila. V prihodnjih številkah se hočemo s temi razmerami malo obširneje pečati.

Primorsko.

Agrarna stranka na Goriškem.

Že ob državnozbornskih volitvah so nastopili „agrarci“, katerih gibanje naj bi prineslo politično življenje tudi v one kroge, ki so stali doslej deloma izven strank in niso bili iskreni pristaši niti ene niti druge. Poživila naj bi ta nova organizacija kmetsko zavest ter se zavzemala za interese sloven. kmetov. 2. jan. je zborovala „Agrarna“ stranka v Gorici; načeloval jej je dr. Franko, ki je naglašal, da je bila stranka ustanovljena prvotno le za kmetske koristi. Pozneje so se oglasili zlasti učitelji. Agrarna stranka pa ima še vedno iste cilje: spraviti politike do pozitivnega dela za narod, prepričati neplodno hujskanje ter napraviti med naprednimi duhovi mir, ker imamo vsi skupnega sovražnika. Namen stranke je torej lep in plemenit, samo delavcev in zanimanja je bilo, žal, premalo. Agrarci so si ustanovili svoj list „Naš glas“, ki pa je zanj plačalo naročnino le 100 naročnikov, a tiska se v 2000 iztisih. Niti v gmotnem, niti v moralnem oziru ni bilo od nikoder skoraj nikake podpore, tako da skoraj ni mogoče naprej. Dr. Franko se je dogovarjal z naprednjaki in z zmernimi klerikalci. Načelnništvo narodno napredne stranke pa mu je seveda dejalo, da je združenje s klerikalno stranko naprednjakom nemogoče zaradi načelnega nasprotstva. Ker „Agrarci“ nikakor niso proti veri, temveč samo proti zlorabi vere ter so mnenja, da dokler ne moremo dati ljudstvu drugega svetovnega naziranja, mu moramo pustiti krščansko prepričanje, — bi se event. združili tudi s klerikalci. S temi skupno bi tvorili veliko močno stranko. Pristopili bi Slovenski ljudski stranki kot koaliranci, tvorili bi v Sl. lj. str. posebno agrarno frakcijo, svoje politične individualnosti bi pa ne hoteli izgubiti. Ker bi morala Slov. ljudska stranka upoštevati agrarne kandidate tudi pri volitvah v zakonodajne zastope, pa je odbor Slovenske lj. stranke seveda odklonil zahteve agrarcev, češ tako bi klerikalci sami priznavali, da niso doslej ničesar storili za kmeta. Nadalje so klerikalci tudi odklonili poziv agrarcev, naj bodo njih glasila dostojno pisana ter naj se vera ne vtika več po nepotrebnem v politiko, in želeli so končno najponeha „Naš glas“ in naj bo „Primorski list“ skupno glasilo. Slovenska ljud. stranka bi torej agrarcem ne dovolila prav nikake politične samostojnosti, temveč bi samo milostno dopustila, da vstopijo agrarci kot navadni pristaši v klerikalno stranko, katere disciplini se imajo strogo pokoriti. Seveda so na to zborovalci agrarci sklenili, da ostane stranka samostojna ter bo sklepala kompromise s strankami, katerih interesi se ne križajo z interesi agrarne stranke. Agrarci se ne morejo zvezati in strniti s klerikalci, ki so zvezani na Goriškem z našimi najzagrizenejšimi sovražniki, z Lahi od l. 1901, ko so pomagali klerikalcu dr. Gregoriču s furlanskimi glasovi v dunajski parlament. Združiti bi se mogli agrarci le z goriškimi in sploh primorskimi naprednjaki, saj si te dve struji bistveno ne nasprotujeta. Zlasti sedaj, ko se bližajo deželnozbornske volitve, naj bi se združili vsi napredni elementi v deželi ter naj bi nastopili solidarno proti klerikalizmu, katerega voditelji se vežejo z našimi najhujšimi narodnimi nasprotniki ter pomagajo tako kopati grob slovenskemu narodu! — Toda žalibog, tudi v agrarni stranki igrajo osebnosti veliko ulogo. Nekateri člani stranke so proti svojemu voditelju, toda že dejstvo samo, da ima „Naš glas“ samo 100 plačujočih naročnikov, jasno govori, da vsi skupaj niso dosti delali! Če bi se bili agrarci kaj brigali za svoje glasilo in za svoje interese, bi ne doživeli danes sramote, da jim kar mahoma preneha glasilo, ker nima odjemalcev. Torej: malo manj zabavljanja od vseh strani,

pa več pozitivnega dela! In če vodja nagiblje na klerikalno lahonsko stran, proč z njim, toda potem stopite na njegovo mesto in — delajte, delajte drugi! Kdor dela in se žrtvuje, naj ima besedo; lene razdiralce in zabavljaje pa energično po zobeh!

— A glej, že razpadla „agrarna“ stranka se je končno vendarle iznova zlepila! 9. t. m. so imeli goriški agrarci shod zaupnikov ter so si izvolili celo izvrševalni odbor. Predsednik mu je dr. Franko, I. podpredsednik g. Z. Savnik iz Bilj, II. pa g. Mermolja iz Vrtojbe. Sklenilo se je, da bo izhajal „Naš glas“ še nadalje ter so se zborovalci izrekli za poštene kompromise s strankami.

„Slovenec“ graja škofa! Tako daleč smo prišli, da zdaj že „Slovenec“ graja škofo. No, vendar spoznavajo tudi slovenski klerikalci, da višji pastirji in nasledniki Kristusovih naslednikov niso nezmotljivi v narodnih in političnih zadevah. Še nedavno je „Slovenec“ prisegal na škofo kakor na žive dogme in ogenj in žveplo je klical na slovenske liste, ki so se drznili grajati škofo zaradi njih političnih kozolcev. Zdaj graja isti „Slovenec“ sam poreškega škofa Flappa, ker je imenoval za Vodnjan proti volji ljudstva Italijana Fulino, ki je zvezan z laškimi irredentovci in židovskimi spletkarji. Laški listi so seveda polni hvale za škofa Flappa, ki je zakrivil veliko krivico slovenski Istri. Gorje narodu, ki ima take škofo! — Obč. svet v Rodiku je škofu Naglu izrekel nezaupnico zaradi njegovega ruvanja proti sloven. narodnosti in sloven. časopisju ter mu je zagrozil, da bo znal narod moliti brez duhovnikov. Torej sta škofa Nagl in Flapp enaka sovražnika Slovanov.

25. jubilej Matka Mandića. V nedeljo so slavili primorski Slovenci in Hrvati 25 letnico neumornega delovanja drž. posl. M. Mandića na žurnalističnem in političnem polju. Hrvatsko-slovenski prvobornik, čegar zasluge za probujanje slovanstva v Istri so res velikanske, je v polni meri zaslužil imponantno svečanost, ki so mu jo priredili tržaški Hrvatje in Slovenci. Profesor Mandić je bil dvakrat urednik „Edinosti“, kateri je bil tudi sicer stalen sodruznik. 25. leto prebiva v Trstu in deluje z izredno požrtvovalnostjo za Slovence in Hrvate, med katerimi ni delal nikdar razložka. Profesor Mandić je zlata slovanska duša, je ustanovitelj ter vedno delaven pospeševatelj mnogih primorskih slovenskih društev: bil je deželni, a sedaj je drž. poslanec istrski. Vsa petindvajsetletna doba prof. Mandićevega bivanja v Trstu je doba dela in žrtev, neutrudnega, nesebičnega neustrašnega in plemenitega dela za narod slovenski in hrvatski. Nedeljsko slavlje je pokazalo, kako priljubljen je tudi osebno simpatični drž. poslanec Mandić pri Slovincih in Hrvatih. Slavljenec je dobil v spomin svojega 25letnega jubileja krasne darove ter nebroj častik. Slavnosti se je udeležilo velikansko število slovenskih in hrvatskih društev in korporacij ter ogromno občinstva. Zastopana je bila tudi ljubljanska slovenska žurnalistika.

„Zveza narodnih društev“ na Goriškem, ki se je osnovala šele nedavno, deluje prav marljivo doslej. Že več nedelj zapored so bila predavanja, povsod dobro obiskana. Tako se narod vzgaja in navaja na poti umetnosti. „Zveza“ šteje že 40 društev, a več jih še pristopi. V Gorici mislijo po vzoru ljubljanske Glasbene Matice osnovati zavod za petje in glasbo.

Slovenske narodne organizacije v Trstu in okolici. V Trstu je izšla brošura z naslovom „Imenik slovenskih društev in udruženj v Trstu in okolici.“ Iz te brušure posnemamo, da imajo tržaški in okoličanski Slovenci in Slovani 110 raznih društev in združenj, izmed katerih jih je 48 gospodarskega značaja. Pravično treba priznati, da se v Trstu in okolici organizacija Slovencev in drugih Slovanov jako izpopolnjuje ter da je ni v vsej okolici vasi, ki bi ne imela kake gospodarske zadruga; v mnogih vaseh pa je še po več društev, in celo taka, ki jih je najti redko drugod na Slovenskem. Opozarjamo samo na zavarovalnice za govejo živino. To dejstvo nas veseli, ker kaže, da so Slovani v Trstu in okolici agilni, delavni in vzorno požrtvovalni.

Kranjsko.

Uradništvo za klerikalce. Zveza naših klerikalcev z nemško vlado postaja vsak dan očitnejša. Zdaj pritiska „Slovenec“ na uradništvo že z grožnjo, da si pokvari svoj položaj, ako ne bo volilo klerikalnih kandidatov, ki stoje v milosti deželnega predsednika Schwarzza. „Slovenec“ piše namreč doslovno: „Uradništvo v boju proti vladni volilni reformi si naj samo predstavlja svoj bodoči položaj, kajti mi bomo brezobzirno izvajali posledice... Govoriti znamo tudi mi in bomo govorili, ne le na papirju, ampak na bolj izdatne načine.“ Tako torej?! Ali hočete vse svobodomiselnih uradnike odstaviti, penzionirati ali poslati v pregnanstvo! S kom jih pa nadomestite? Odkod pa vzamete vendar toliko moč, da zadušite in obglavite napredno uradništvo? Kaj si res domišljate, da ima družba Šusteršič & Comp. carsko moč v državnih in deželnih uradih? Potem ste od same domišljavosti že blazni! Komični Gostinčar je s svojimi tovariši vred celo v državnem zboru naperil največji top na naše uradništvo, na sodnike in uradnike drž. pravdnštva. Ali je kaj dosegel? Komu se je moglo in smelo kaj zgoditi? Da, najhuje napadeni uradnik je dobil celo visok red! Taka je tista strašna moč klerikalizma, to so uspehi boja proti poštemu uradništvu. Zato se uradniki tudi sedanjih klerikalnih groženj prav nič ne boje. Čemu tudi? Uradniki so prisegli, pri Bogu prisegli, da bodo v uradu postopali po državnih zakonih in vedno in povsod povsem objektivno. To se godi. V uradih ni noben slovenski uradnik niti „liberalec“, niti klerikalec, niti socijalen demokrat. Zakon je za vse isti in vsem enako se torej sodi in prisoja. Zunaj urada pa je vsak uradnik svoboden mož svobodnega prepričanja. In samo ob sebi je umljivo, da izobražen uradnik zunaj urada ne more zastopati klerikalne politike, ker jo smatra narodu in človeštvu sploh za škodljivo. Tako je računalo slovensko uradništvo doslej in bo še nadalje, pa četudi postane dr. Šusteršič deželni glavar ali sekcijski šef!

Naprednjaki, vzgledujte se! Klerikalci imajo danes v deželi veliko moč med nižjimi sloji, ker vplivajo nanje s svojim časopisjem. Za to svoje časopisje store klerikalci mnogo. Agitujejo zanje in ga razširjajo v ogromnem številu. Klerikalci vedo pač, da je časopisje najboljše orožje. Ako pomislimo, da se tiska klerikalni „Bogoljub“ v 15.000 iztisih, klerikalni „Domoljub“ v 20.000 iztisih in „Dom in Svet“ v 3000 iztisih, moramo reči, da so naši svobodomiselniki listi pravi siromaki. Klerikalci svoje liste res podpirajo in širijo, zalagajo jih z dopisi in s poročili ter skrbe, da so njih listi v obstanku ne le utrjeni, nego da so celo bogati. A naprednjaki? Žalostno! Sram nas je lahko. Marsikdo pač zabavlja in kritizuje, marsikdo zahteva to in to in še to, a za napredno časopisje ne stori ničesar! Le nekateri se res žrtvujejo, a teh je malo. Naprednjaki, vzgledujte se nad klerikalci, in storite tudi svojo dolžnost! Če se sami ne naročate, naše napredne liste vsaj zahtevajte ter pridobivajte naročnikov! „Naš list“ bi vedel povedati marsikaj, kar naprednjakom ni v čast niti v korist! Klerikalna „Katoliška tiskarna“ si je le iz dohodkov svojih tiskovin zgradila trinadstropno ogromno, z vsem modernim aparatom opremljeno palačo. A naše tiskarne? A naši časopisi? — Najžalostnejše pri vsem tem pa je prizor, da se napredni listi in napredne tiskarne pobijajo med sabo, mesto da bi se podpirali. Tako seveda ne pridemo nikamor.

Volitve v deželni zbor. Za volitve v deželni zbor je veljavni zakon iz l. 1898, s katerim se je vvedla neposredna in tajna volitev v kurijah veleposestva, mest in trgov, trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani ter kmetskih občin. Kranjsko veleposestvo šteje menda 86 veleposestnikov, ki plačujejo po najmanj 200 K realnih davkov na leto in od katerega davka znaša zemljiški davek vsaj 1/5. Teh 86 privilegirancev voli celih 10 poslancev v deželni zbor! Mesta in trgi volijo le 8 po-

slancev, kar je očitna krivica, in sicer si voli Ljubljana le dva poslance, mesto Idrija enega, mesti Kranj in Škofja Loka skupaj enega, mesti Kamnik in Radoljica ter Trzin skupaj enega, mesta Novomesto, Višnagora, Črnomelj, Metlika, Kostanjevica in Krško skupaj enega, mesto Kočevje in trg Ribnica pa takisto skupaj enega. Ljubljanska trgov. in obrt. zbornica voli dva poslance. Kmetske občine volijo 16 poslancev. Po novih volitvah se na podlagi sedanjega volilnega zakona v deželni zbornici ni nadejati večjih prememb. Naprednjaki obdrže najmanj dosedanje število svojih zastopnikov, ako store vsi volilci svojo dolžnost. Klerikalna Slov. Ljud. Stranka more kvečjemu še kak mandat izgubiti, ako jej ne bodo pomagali z nasilstvom Nemci in vladni pristaši. Veleposestvo pa ostane v posesti nemških plemičev in ljubljanskih kazinotov, ki začno radikalnejšo nemškonarodno politiko. Dolžnost naprednjakov je, da začno nemudoma snovati volilne odbore in agitirati! Takoj na delo in vztrajno do zmage!

Jesenice. Kakor znano, sta slovenski stranki na Jesenicah sklenili kompromis, da z združenimi močmi nastopita proti vedno bolj predrzni vsenemški stranki. Znano je tudi, da je občinski odbor vsled obstrukcije nemških odbornikov razpuščen in da je vlada imenovala vladnega komisarja. Iz vsega se vidi, da gre vlada, kjer le more, nemški stranki na roko, vendar je upati, da združeni Slovenci pri prihodnjih občinskih volitvah vladno-nemško nasilstvo za vselej zatro. Vsiljivi nemški gost naj se enkrat za vselej temeljito pouči, da so Jesenice slovenske in hočejo tudi ostati slovenske. Človek bi mislil, da mora biti vsakakor tudi osrednje vodstvo S. L. S. tega mnenja. Vendar se nam zdi vedenje „Slovenca“ v tem, toli važnem, za jeseniške Slovence lahko usodepolnem trenutku nič manj kot sumljivo. Temne slutnje se morajo polotiti slovenskega narodnjaka ob čudnem in nam nerazumljivem dejstvu, zakaj „Slovenec“ zadnji čas ne prinaša več takozvanih „jeseniških novic.“ To je, kakor že rečeno, nič manj kot jako sumljivo. — Kaj, ali se res morda tudi Jesenice mislijo izigrati v splošne strankarske namene? — Gotovo nam je g. Zabukovec kot strankar najmanj simpatičen; — če pa ta mož, spoznavši nemško nevarnost, nimalo ni pomisljal, združiti se v svrhu odbitja narodnega nasprotnika s prejšnjimi svojimi najhujšimi strankarskimi nasprotniki, potem čast mu! Pokazal je, da mu je narodni interes vzvišen nad strankarskim interesom, in ravno to je, kar ga v naših očeh povzdiguje nad marsikakega drugega slovenskega klerikalca. — A osrednje vodstvo S. L. S. mu misli morda metati polena pod noge? Drugače si obnašanja „Slovenca“ vsaj do zdaj nikakor ne moremo razlagati. Za tokrat opozarjamo „Slovenca“ samo na odgovornost, ki jo nosi v jeseniških zadevah tudi on, in pozivljamo ga, naj nam pojasni in utemelji svojo nerazumljivo vlogo.

Napredna kandidata za mesto Ljubljano sta g. g. dr. Ivan Tavčar in dr. Karel Triller. Oba sta bila na zaupnem shodu v „Narodnem domu“ kandidovana soglasno, ob navdušenju in gromovitem ploskanju. Oba kandidata sta izkušena politika ter izborna govornika, poznavajoča temeljito interese mesta in naroda. V bodoči deželni zbornici bosta mogla oba kandidata torej najbolje in najuspešneje zastopati ljubljanske in svobodomiselnih volilce. V kratkem priredita javen volilni shod, da obrazložita svoj program.

Votle grožnje. Klerikalci delujejo že zopet s terorizmom in z grožnjami. To je njihovo najljubše, že staro in preizkušeno orožje. Ker ne morejo nobenega pametnega človeka prepričati, da je njih politika prava in res narodna, grože! Ker vidi vsa samostojna misleča inteligenca, da se njih dela ne skladajo z besedami, grože! Kakor je Karel Veliki z grožnjami tiral Slovence v katoličanstvo ter je upornike poglal v valove ali pod meč rabljev, prav tako delajo

danes naši klerikalci. Ali boš volil klerikalno, ali te pa ubijemo! Če nočeš biti mameluk, te zadavimo! To so klerikalni argumenti. Zdaj so se spravili zlasti na uradnike, trgovce in obrtnike. Ti stanovi znajo sami misliti in sami soditi. Zato jih hočejo ugnati s terorizmom. Uradnikom groze, da se zamerijo vladi, ako ne bodo volili klerikalno. Kdor ne voli klerikalca, se zameri T. Schwarzu in — ne bo avanziral! Fej, fej! Kje je morala, kje je svoboda vesti? Človeku se obrača želodec. — Trgovcem in obrtnikom grozé z bojkotom, ako ne oddajo svojih glasov za klerikalne kandidate. Tako daleč se je že povzpela klerikalna objestnost. Zgrabijo te za denarnico, pa mislijo, da imajo v oblasti tudi tvojo vest in tvoje prepričanje. Te grožnje pa najjasneje kažejo, kako globoko je padla slovenska klerikalna stranka. Ničesar se ne sramuje več, vsako sredstvo ji je dobro, pa če je še tako tolovajsko. Dolžnost naprednjakov je torej, da nastopijo složno in da vržejo predrzni klerikalizem ob tla. Svobodni državljani smo, še veljajo zakoni in votlih groženj se ne bojimo.

Preveč energični orožniki. Iz Metlike poročajo: Dne 7. t. m. je bil semenj v Metliki, kjer se je proti večeru v gostilni g. Rojakoviča sešlo več gostov sejmarjev, med temi tudi gg. Javornik in Rogel iz Kandije. V tem času je Rojakovičev hlapec pred gostilno stal pri konjih, s katerimi so se ravno nameravali neki gosti odpeljati. Ko prideta mimo dva suhorska orožnika, je hlapec, tisti dan iz gotovega vzroka dobre volje, zavriskal. Orožnika sta se vrnila in eden orožnik je hlapca pošteno premikastil in osuval. Da jima ni vsled tega preplašen hlapec ušel, bi se mu najbrž ne bilo dobro godilo. Človeku, ki si ga je morebiti preveč privoščil, res ni dobro orožnikom v roke priti. Može lahko uvidijo, da so s svojim nastopom splošni nemir povzročili sami, mesto da bi oni nas nemira varovali. Naše splošno mirno ljudstvo orožnika spoštuje, ako se z njim dostojno ravna kot s človekom, ne pa kot brezvestnež z nemo živino ali mogočni „koprol“ z rekruti.

Iz Domžal nam poročajo: Na dnevnem redu poslednje seje občinskega odbora v Domžalah je bila prošnja Jož. Kralja za podelitev gostilničarske koncesije, ki se je jednoglasno dovolila. V Domžalah še zmerom „primanjkuje“ gostiln, akoravno jih je že sedaj na vsakih 150 oseb po ena. 2. točka je bila davek na pse. Vnela se je daljša debata; eni so zahtevali, da se vsi prosti psi obdavi s 3 kronami na leto, psi privezani pa naj bi bili kot varuhi prosti davka. Zoper ta predlog gosp. Gašperja Juvana sta bila gospoda občinska svetnika Matevž Cerar in Ivan Kirhar, ki sta na vsak način hotela, da morajo biti vsi psi obdavi, da sploh tudi psi na verigi in nihče na samem stoječi posestnikov ne smejo biti prosti davka. In ko se je šlo na glasovanje, je predlog gos. Gašperja Juvana propadel; sprejet je bil pa predlog gospoda Cerarja in Ivan Kirherja, da se imajo vsi psi obdavi s 3 kronami na leto s pripomnjo, da ni nobeden pes prost davka. Vprašanje pa je, če bo glavarstvo ta sklep odobrilo. Nato je gospod Juvan stavil predlog, naj se naloži naklada na žganje in druge opojne pijače. Tega predloga pa gospod župan še na glasovanje ni hotel dati. I, seveda ne! Davkov je že itak preveč in v obč. odboru sede gostilničarji, ki vedo, kjer jih žuli čevljev.

Slabe dovtipne dela zadnje čase „Slovenec“, slabe in neslane, da se čisto jasno vidi, kako skisani in poklofutani so klerikalni redakterji in reporterji. Gospodje klerikalni tovariši žvižgajo in pojó, a v srečju jim je pač hudo tesno. Kakor potniku, ki mora ponoči skozi gozd, jim je v duši; strah jih mori, a tega nočejo priznati niti sebi. Zato so postali neslani dovtipkarji ter spuščajo v svet dan za dnem novice o neštetihih kandidatih narodnonapredne stranke. Različna imena navajajo, to pa z namenom, da bi vzbudili v naprednjakih mnenje, da se za mandate vse trga in puli in da vlada v naprednih vrstah popolna anarhija. To pa se klerikalcem ne bo posrečilo. Resnične kandidate napredni volilci zvedo pravočasno iz svojih listov in disciplinirano pojdejo potem vsi kot en mož za zaupnike svojih okrajev v boj proti nazadnjaštvu.

Tri častne nagrade za slikarje razpisuje Splošno sloven. žensko društvo v Ljubljani in sicer eno nagrado po 100 K, dve nagradi pa po 50 K za tri najboljše ilustracije slovenskih pravljic oziroma za tri najboljše, otroškemu pojmovanju primerne slike ali risbe, katerim je zajeta snov iz naših pravljic, bajk ali narodnih pesmi. Vse sprejete in od posebne jury odobrene slike ali risbe se izlože na razstavi „Otrok“ občinstvu na ogled in v nakup. Konkurenčna dela je poslati običajnim načinom z gesli odboru v Ljubljano do 15. maja t. l. Želeti bi bilo, da bi kak slovenski založnik najboljše slike založil in izdal v tisku, ker izvirnih slik za mladino s kratkim tekstom sploh nimamo.

Kranjski nemškutarji postajajo že od sile predrzni. Ne le da javno demonstrirajo proti slovenskemu narodu, od katerega žive, podpirajo celo nemška bojna društva. Nemški trgovci, nemški odvetniki in notarji, nemški zdravniki subvencionirajo javno nem. Schulverein, ki nasilno germanizira Slovence. Ker so slov. listi te prepotentne Nemce in nemškutarje v zadnjem času ožigosali in so pozvali slovenske rojake, naj svojih sovražnikov ne podpirajo, se je oglasila graška „Tagespost“ z novo impertinenco. V dopisu iz Ljubljane pozivlje namreč neki nemškutar novi nemški „Volksrat für Krain“, naj poskrbi, da bodo tuji Nemci bojkotirali vse one gostilne in trgovine, kjer ni nemških napisov, nemških uslužbencev, nemških časopisov i. t. d. Nemci letoviščarji naj posečajo le tiste kraje, kjer je vse nemško. Promet tujcev naj se na Kranjskem omeji in uniči, ako Slovenci ne bodo parirali! Napravi se seznam hotelov, gostilen, društev i. dr., ki „so Nemcem prijazni“; ti sezname se razpošljejo po vsej Avstriji in Nemčiji! — Tako nas torej hočejo ugnati, a nas ne bodo. Nismo namreč navezani na pest nemškutarjev, ker za nami je vse slovanstvo. In da nas ta ne zapusti, to vemo že danes.

Gregorčičev večer priredi „Glasbena Matica“ dne 19. t. m. zvečer v veliki dvorani hotela „Union“ na korist Gregorčičevemu spomeniku.

Trubarjev spomenik. Te dni se snidejo ljubljanski kiparji in nekateri arhitekti zaradi končne določitve oblike in materiala Trubarjevega spomenika. Izda se tudi Trubarjeva slika po originalnem portretnem umotvoru.

Kdo je umetniški kritik A. H. O. V ljubljanskih umetniških krogih so zbujele kritike A. H. O. veliko senzacijo. Umetniki trdijo sedaj, da ima kritik A. H. O. 3 glave, 6 rok in 6 nog, da je torej zelo nevaren zmaj. Končno se je dognalo, da ima tudi tri imena, namreč Anton, Hinko in Oton. Dva zadnja sta baje na obrtni strokovni šoli, prvi pa je uradnik dežel. odbora, urednik in hribolazec. Prizadeti umetniki se bodo znali v bodoče tega triglavana ubraniti!

R.

Fr. K. Meška drama „Na smrt obsojeni“ se uprizori v kratkem na ljubljanskem odru. Dejanje se vrši na Koroškem ter kaže kulturni in politični boj Slovencev.

Izza kongresa se bode zvala maskaradna velika veselica dne 2. februarja t. l. v Narodnem domu. Veselico v sijajnem slogu prirede ljubljanske narodne dame na korist družbi sv. Cirila in Metoda. Vrše se že priprave. Na veselici nastopijo različne figure iz dr. Tavčarjevega romana „Izza kongresa.“

Nova narodna pivovarna je postala bivša Fröhlichova pivovarna, ki jo je nakupila „Ljubljanska kreditna banka“ v Ljubljani. Pivovarna se modernizuje in poveča.

Klerikalna tiskarna v Postojni je vzlic vsemu naporu ljubljanskih klerikalcev končno vendar izginila in se preselila v Trst, kjer se nadeja večje sreče. Zavedni Notranjčanje so klerikalno tiskarno bojkotirali in podpirali le Maksa Šeberja narodno tiskarno. Brez potrebe in z golim namenom, narodnonapredni stranki škodovati, je bila začela poslovati pod klerikalno patronanco zdaj propadla tiskarna. Zato pa na njej ni bilo blagoslova, tem manje, ker ljubljanska katoliška tiskarna ubija vsa podjetja

lastnih somišljenikov. Maksa Šeberja tiskarna je zmagovito prestala krizo in najhujše naskoke notranjskega klerikalstva, ker so bili naprednjaki složni in so se zavedali svoje narodne dolžnosti. Naj bi bilo povsod tako. Potem se nam klerikalizma ni bati.

Slovenski športni klub in „Slavija“ v Pragi.

V Ljubljani se je koncem l. 1907 ustanovil slovenski športni klub, ki bode gojil sankanje, drsanje, lawn tennis, ciklistiko in druge vrste športov. Vzglede mu more biti in najsijajnejši vzor praški športni klub „Slavija.“

Vodilni šport v tem klubu pa je football od l. 1897. Torej je zdaj nekako deset let star, in kakšno popolnost je dosegla „Slavija“ v sebi in kako je vzbudila to igro po celi češki zemlji! Takrat so se sešli v nji mladi dijaki, ki so imeli svoje privatne footbalske krožke. Istega leta je že „Slavija“ zmagala nemški praški „F. Club“; zato so sklenili Nemci, uničiti jo z evropskim bojkotom. To se jim ni posrečilo, kajti že l. 1898. je igrala „Slavija“ z Angleži (Oksford) tako, da so vsi videli, da leži v footballu njena bodočnost. Od tedaj je rastla njena sila in slava, ki je pred dvema leti dosegla svoj vrhunec, ko je „Slavija“ zmagala celo angleške profesionalce. Od takrat so začeli prihajati v Prago na tekmo Nemci, Švicarji, Angleži, Mažari, Danci; tudi „Slavija“ je začela vračati posete. Postala je prvo footbalsko društvo na evropski celini. V Pragi je zmagala nad Angleži, na Dunaju in v Berlinu nad Nemci, na svojem turneju po južni Nemčiji je zmagala v vseh mestih od Karlsruhe do Züricha. Vrhunec Slavijinih zmag je bila zmaga nad angleškimi profesionalci Southampton 4:0! Takrat se je tresla Letna pod navdušenjem začudene množice, ki je pričakovala, da bo „Slavija“ zmagana [na najmanj 10:0. Igralci Slavije Hošek, Baumruck, Jenik so dosegli takrat svetovno slavo. Dvojica Baumruck-Hošek sta bila groza in strah vseh gollmanov. Hošek sam je dal že čez 400 golov. Ob tej močni in zmagoviti Slaviji so vzrasla in so se izpopolnila društva: Šparta, Smichov, Žizkov i. dr. Po manjših mestih so nastali klubi, ki so letos ustanovili svojo „Zvezo“. Letos so igrali Čehi (Slavija, Šparta, Smichov) izven Prage 13 tekem, dobili so 9 zmag, 2 neodločni in 2 so izgubili; splošni uspeh je bil: 47:20. Prvič je igrala letos z Italijani (9:1). Dasi v letošnji sezoni ni stala Slavija na oni višini kakor l. 1906, je vendar ostala zmagovalka in je zadnjo nedeljo (8. dec.) odločila tudi boj z Dunajem, ko je premagala Kriketo s 5:2.

Ob priliki vsesokolskega zleta so prišli igrati z njo Hrvatje iz Zagreba. Poraz 13:0 je dokazal, kako visoko stoji danes v Avstriji severoslovanski šport nad jugoslovanskim. Zdi se mi pa, da je to tudi znamenje njih kulturnega napredka. Ne samo v telesni vzgoji, ampak tudi v duševni. Ravno ta vrsta športa je vsem ljudem pristopna in vpliva najblagodejnejše.

Za enkrat je naš slovenski športni klub izpustil football iz svojega delokroga; brez dvoma pa leži v tem klubova bodočnost. Razumljivo je to, kajti football je šport, ki potrebuje mnogo vaje že od mladih nog in se torej ne da iz nič ustanoviti. Zaradi svoje sestave in zanimivosti pa ima nogometni šport trajno vrednost in kot šport današnjega časa bo prodril tudi k nam. Zdi se mi celo kulturna zahteva, da ga gojimo.

Pri sedanjih reformi srednjih šol se bo mnogo gledalo na telesno vzgojo, in v tem oziru bi si bilo treba vzeti za vzgled angleške šole, ki se jim je danes v mnogem približalo češko šolstvo. Pedagogi Montaigne, Locke, Mosso menda niso pisali samo za Angleže, in če tam šport, kot telesna vzgoja mladine, dobro vpliva na gojence, zakaj bi ne pri nas? Šolska reforma danes tega ne bo prezrla. Brezmiselno metanje in suvanje žoge pri mladinskih igrah je gotovo brez pomena; pri footballu pa se mora igralec držati gotovih pravil in ima vsak korak svoj pomen. Ako danes na praški gimnaziji smejo nastopati

dijaki kot samostojen footbalski klub, ne bi smel kaj tacega ovirati noben zavod, ki ima smisel za vzgojo. Če je celo vojaška oblast uvidela dobro stran footbalske igre, morali bi jo videti tudi mi. Predvsem moramo videti v športu to, kar ga opravičuje: ljubezen k narodi; telesno vzgojo, utrjevanje značaja, volje in izpopolnjenje napredka v narodu.

Igre z žogo najdemo že v starem Rimu, mnogo so se gojile za časa renesanse in izpopolnile so se v današnjem modernem času. Gledamo na šport kot na nekaj nemškega. Treba si ga je pa osvojiti in ga ponaroditi: Čehi so v tem že izvršili svoje delo in šport jim je danes narodno in kulturno delo, ki ga gojijo z isto ljubeznijo, kakor Sokolstvo. Človek bi se čudil onim množicam na Letni: to je bodočnost! Ta zdrava, krepka mladina bo imela smisel za lepo narodo, za fino igro, za pravo umetnost. Ne gode se sicer čudeži, a lahko se zgodi, da bodo tudi naši ljudje nekoč zapustili sedanje beznice in si pojdejo v narodo iskat veselja; kar dim in alkohol uničujeta, to nudi v obili meri igra v narodi: zdravje in estetsko zabavo.

Napisal sem te vrste ne samo zaradi Slavije in njene petnajstletnice, ampak zaradi slovenskega športnega kluba. Predvsem nam mora veljati geslo; šport ima svojo nalogo v narodnem in družabnem življenju. Šport naj se ne omeji na višje sloje, ampak naj se razširi čez vse vrste.

V koliko so pri nas tla ugodna za kakšenkoli šport — je znano. Apatični smo; vino diši okoli nas in po beznicah se čutimo najbolje. To je žalostno! Toda treba je dela, vzgoje! Višja kultura bo prinesla večje potrebe; obstoj naroda pa je v tem, da zadošča potrebam časa. Vse drugo se imenuje stagnacija, nazadovanje... Sočasno življenje ne more iti brez sledov mimo nas, ako smo vzprejemljivi za kulturo, če smo zmožni za napredek. In če je šport vsaj na zunanje nekak odsvit splošnega napredka, potem ga udomačimo in — če vzamemo zgled po Slaviji — z njim zmagujemo, da pokažemo v njem, da smo mlad, krepak, zdrav narod!

I. L.

Raznoterosti.

Salutirajte! Ne odkrivajte se! Na Dunaju se je ustanovilo novo društvo z imenom „Salutierverein“. Predsednik mu je grof Ivan Harrach, podpredsednika pa sekcijski šef grof Marenzi in višji finan. svetnik dr. Gaube. Pravila so že odobrena in v kratkem se bo vršil občni zbor. Za društvo vlada bajé velikansko zanimanje. Namen pa mu je izražen v povelju: Ne odkrivajte se! Salutirajte! — Odbor pravi, da je odkrivanje gospodov vzrok raznih bolezni, zlasti pozimi in v vročini. Tudi se pokvari sila mnogo klobukov in cilindrov. Človek se od samega odkrivanja utruji in včasih ves zbega. Gospodje se torej na Dunaju ne bode več odkrivali na cesti ter se bodo od odkrivanja odkupili v dobrodelne svrhe. Dame pa začno bajé nositi turbane mesto klobukov.

Več tednov živi pokopani. V Nevadi v rudokopih takozvane „Alpha Mine,“ je zasulo 3 delavce. Tovariši delajo že več dni neprestano, da pridejo do rova, kamor so se 3 delavci rešili v zadnjem hipu pred smrtjo. Zasuti 3 delavci so prav dobre volje. Posrečilo se je namreč, da je možno po neki odprtini metati jim jedila, pijačo in smotke; razen tega so jih zvezali telefonsko s površjem zemlje. Tako se morejo zasuti delavci pogovarjati z osebami izven rudokopa. Včasih zvežejo telefon tudi z gramofonom, tako da imajo pokopani delavci celo koncert. Vobče se jim godi torej prav dobro in so ohranili celo svoj humor. Delavci upajo, da rešijo trojico iz rova vsaj tekom 4 tednov. Seveda se je bati, da v temi in slabem zraku kdo oboli ali si nakoplje neozdravno bolezen.

Telefon brez žice. V tehniški znanosti svet velikansko napreduje. Če bi mogel pogledati v svet človek, ki je umrl pred kakimi 100 leti, bi v resnici moral misliti, da vladajo

na naši zemlji duhovi in čarovnice. Vlak, razni električni stroji, avtomobil, zrakoplov s krmilom, telegraf, telefon, radij, i. t. d., to so neprecneljive pridobitve. A zopet nam je zabeležiti nekaj novega. Danec Paulsolm je uredil telefonsko zvezo brez žic med Berlinom in Lynbergom pri Kodanju, to je na daljavo 370 kilometrov.

Ženitna ponudba.

Samec, učitelj, želi se poročiti z nežnim dekletom ali mlado vdovo, ki ima nekaj premoženja. Le ona, ki resno misli, se naj oglasi, pa ne anonimno in če možno s fotografijo. Tajnost se varuje. Naslov: „Še ta predpust“ upravn. «Našega Lista», Kamnik.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogiški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog **K 11,060.929-20**

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1906 **K 11,325.728-62.**

Denarni promet **K 50,486.935-14**

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Železnato vino

lekarnarja **Gabrijel PICCOLI** v Ljubljani

c. in kr. dvorni založnik in papežev dvorni založnik.

izvrstno učinkujoče, ima v sebi železov preparat, kateri lahko prebavljanje pospešuje, priporočljivo je posebno slabotnim, na pomanjkanju krvi trpečim in tudi nervoznim osebam, bledičnim in slabotnim otrokom.

Ena pollitrska stekl. K 2.—. Poštni zavoj s 3 steklen. K 6-60 franko zaboj in poština.

Naročila se točno izvrše proti povzetju.

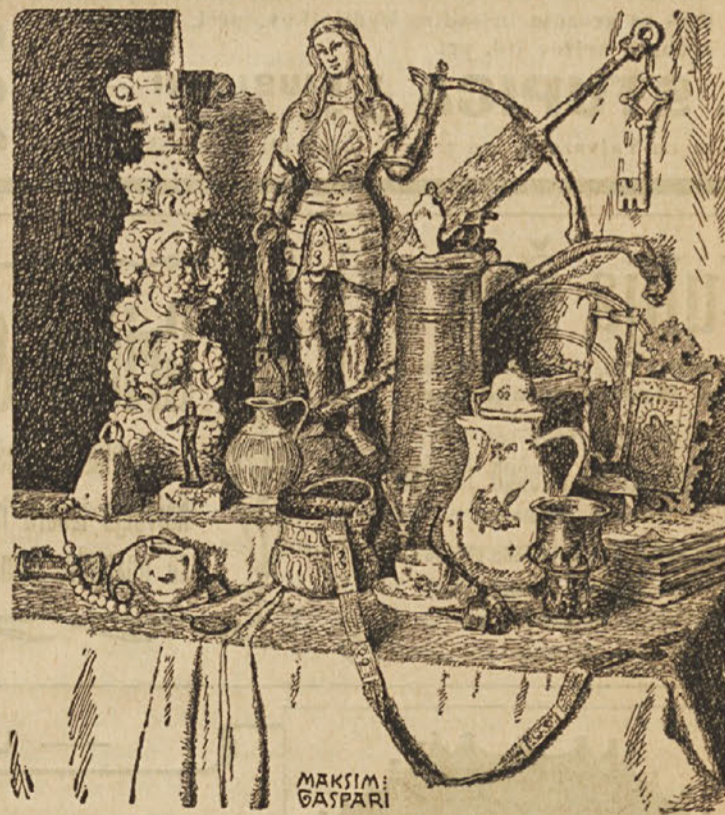
Dr. Kopriva zdravstveni svetnik in mestni fizik v Ljubljani je zapisoval okrevajočim in malokrvnim vedno z najboljšim uspehom **železnato vino** lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. S. Sterger c. kr. okrajni zdravnik v Ljubljani, je v slučajih bledice in pri okrevajočih otrocih z najboljšim uspehom uporabljal **železnato vino** lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. E. Färber štabni zdravnik v Gorici, zapisoval je osebam, ki so že delj časa bile nervozne, **železnato vino** lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani vedno z najboljšim uspehom.

Dr. F. Geiger praktični zdravnik v Ljubljani, dosegel je z **železnatim vinom** lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani izvrstne uspehe.

Dr. DeFranceschi primarij v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu izjavlja, da je z uspehom **železnatega vina** lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani zelo zadovoljen.

MAKSIM: GASPARI

V popolnjenje svoje zbirke kupujem raznovrstne **starine**

sosebo iz naše domovine, kakor: izkoptine vseh dob, orožje, knjige, slike, rezbarije, veznine, porcelan, razno hišno orodje, novce, dragulje itd.

J. N. Sadnikar v Kamniku Starine sprejemam tudi na ogled; kar mi ne ugaja, vrnem franko.

Tiskarna knjig in umetnin A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za vsakovrstna v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

! Ponudba !

Podpisani se usojam sl. občinstvu naznajat da imam lepo množino vina,

prav dobrega in okusnega „Vipavca“

Pripravljen sem, prodajati ga na drobno, t. j. od 56 litrov naprej ter ga postavim na tukajšnja postajo Stanjel-Kobdil po 36 vinarjev liter oziroma na vsako postajo na Gorenjskem po 40 vinarjev liter po poštnem povzetju. Opozarjam pa, kdor si misli vino naročiti, naj pošlje posodo čisto, zdravo (ne sme imeti smrdljivega duha) na zgoraj omenjeno postajo na moje ime, obenem pa mi s posebnim pismom sporočiti ime, kraj in postajo, kamor se naj vino dopslje. Na zahtevo pošljem tudi vzorec vina.

Ivan Turk

posestnik v Gaberji, p. Štanjel na Krasu.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Se „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastoj in poštnine prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delce, okove vse vrste za stavbe in pohištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na Nitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobocistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj **D. Seydl**

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobri se povsod

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:
Kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštnino 10 v. več.
Kubična računica (II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
Nova kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobni križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. Cene nizke.

Genovniki zastoj in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopal. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

Prodajana na debelo.

Ustanovljeno leta 1832.

Priznано najboljše **oljnate barve**

zmlate s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodajana na drobno.

Hrup vzbujajoče!

Namesto 18 K

samo 7 K

Krasna remontoir-Gloria-srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gravirana, natančno tekoča, 3 letno jamstvo, proti povzetju

samo 7 kron

Tovarna za ure: Heinrich Weiss Dunaj, XIV/3., Sechshausenstr. 5/7.